

Verslag Archeologisch Forum 2009

25 april 2009 – Leuven, Provinciehuis Vlaams-Brabant

De jaarlijkse contactdag van het Forum Vlaamse Archeologie (FVA) 'Archeologisch Forum 2009' vond dit jaar plaats te Leuven. Dank zij de bereidwillige medewerking en financiële steun van de provincie Vlaams-Brabant was het mogelijk om gebruik te maken van de mooie infrastructuur van het auditorium in het Provinciehuis te Leuven.

Net als de vorige jaren was op voorhand een oproep gelanceerd voor het presenteren van archeologische resultaten van het voorbije jaar via een poster of blikvanger. Officiële instellingen en verenigingen kregen de mogelijkheid hun werking te kenbaar te maken in een stand. Tenslotte was ook de archeologische boekhandel Halos aangeschreven met de vraag om met een boekenstand op deze dag aanwezig te zijn. Posters en stands waren de hele dag te bezoeken in de aanpalende doorgangruimte naast het auditorium.

Inhoudelijk was de dag ingedeeld volgens het stramien dat de voorbije jaren succesvol was. Na de gebruikelijke welkomstwoorden van Bart Cherretté, voorzitter van het FVA, en van Tom Troch, gedeputeerde van cultuur binnen het provinciebestuur Vlaams-Brabant, nam gastspreker Tom Debruyne (Intergemeentelijke Archeologische Dienst Portiva) het woord voor een langere lezing over een belangrijke site in de gastprovincie Vlaams-Brabant nl. de Gallo-Romeinse *vicus* van Tienen. Gedurende 45 minuten gaf de spreker een overzicht van de resultaten van het archeologisch onderzoek dat al gedurende verschillende decennia aan de gang is en telkens meer info biedt over deze vicus die tijdens de eerste helft van de 1ste eeuw gesticht werd langs de baan Boulogne-Keulen, belangrijkste verkeersweg van Noordwest-Gallië. Zowel het funeraire als het artisanale (pottenbakkersovens, glas- en metaalnijverheid) aspect kwamen aan bod. Ook de belangrijke site van het Grijpenveld waar een derde-eeuwse Mithrastempel opgegraven werd, kreeg een aandeel in de lezing.

Na de koffiepauze volgden onder het voorzitterschap van Luc Van Impe, zes korte blikvangers van het archeologisch onderzoek 2008. Voor de selectie van deze blikvangers was een evenwichtige spreiding van regio's, periodes en uitvoerders een eerste criterium. Methodiek in het archeologisch onderzoek mocht verder niet ontbreken. Wegens gebrek aan inzendingen was het echter niet mogelijk om het bedoelde evenwicht te bereiken. De eerste lezing door Frieda Bogemans en Erwin Meylemans die spraken voor de hele Sigma-ploeg binnen het VIOE, belichtte de methodiek van de studie van het paleolandschap in het Sigma-project 'Kalkense Meersen'. Sofie De Bruyne (VIOE) toonde de resultaten van de nieuwe opgravingscampagne op het Merovingisch grafveld te Broechem. Jan Moens (VIOE) sprak in naam van een hele reeks onderzoekers (UGent en Intergemeentelijke Archeologische Dienst KLAD) over het onderzoek binnen het Romeinse castellum te Aalter. Anne Schryvers (Stad Antwerpen Archeologie) bracht de Antwerpse Burcht in de kijker met een overzicht van de resultaten van het pas afgelopen

terreinwerk. Marijn Van Gils belichtte de samenwerking tussen VIOE en KULeuven met betrekking tot het waarderingsonderzoek van steentijdsites binnen het Landschap De Liereman te Arendonk. Marc Verhoeven (RAAP) stelde een tweede waarderend onderzoek voor nl. dat van de ijzertijdversterking op het plateau van Caestert bij Kanne.

Na het succes van vorig jaar stond opnieuw een gesproken column op het programma. Luc Bauters toonde met zijn referaat 'De Vlaamse archeoloog vandaag: een bohemien of een landloper?' aan dat het beroep van archeoloog al jaren onder dezelfde problematiek gebukt gaat en ijverde meteen voor de duidelijk sociaal statuut.

Tijdens de middagpauze was het mogelijk te genieten van de verse belegde broodjes binnenshuis zodat tegelijkertijd ook de posters en stands rustig konden bekeken worden.

De namiddag stond volledig in het teken van het dagthema dat dit jaar handelde over 'Selectie in de Vlaamse archeologie'. Leendert Louwe Kooijmans (Universiteit Leiden) beet de spits af met de key-note lezing over 'Selectie in Schipluiden (NI)'. Aan de hand van het ganse proces van vooronderzoek tot publicatie toonde de spreker aan dat selectie een onoverkomelijk element is binnen de archeologie. Sonja Vanblaere (VIOE) leidde de volgende spreker Marleen Martens (VIOE) in door de doelstellingen van de onderzoeksbalans onroerend erfgoed toe te lichten. Marleen Martens legde hieropvolgend de link tussen selectie en de onderzoeksbalans archeologie. Hadewijch Degryse (provincie Vlaams-Brabant) verduidelijkte hoe de provinciale archeologen in Vlaanderen – soms heel divers – met selectie omgaan in de ruimtelijke planning. Maarten Berkens (Stadsarcheologie Gent & Denkgroep Archeologische Collecties) bracht tenslotte verslag uit van de studiedag over depotwerking 'Is kiezen verliezen?' De lezing door Werner Wouters (R-O Vlaanderen) viel weg wegens onvoorziene omstandigheden zodat een visie vanuit de onroerend erfgoed beheerssector spijtig genoeg ontbrak.

Na de koffiepauze namen de sprekers van de namiddagsessies aangevuld door prof. dr. Dries Tys plaats achter de debattafel en zorgde moderator Wim De Baere voor een levendig debat waarbij hij vaak ook kon rekenen op inbreng uit de zaal. In een korte inleiding probeerde hij duidelijk te maken dat selectie enerzijds vaak vertrekt vanuit een negatieve vooringenomenheid maar anderzijds beter te beschouwen is als positieve waarde. Daarna vuurde hij de vragen af en ontspon een actieve discussie.

De krachtlijnen van dit paneldebat zijn in het kort te bundelen in volgende stellingen:

- selectie moet ten dienste staan van het verzamelen van een informatief en representatief staal (tijdens de opgraving is het immers in vele gevallen noodzakelijk om over te gaan tot het nemen van steekproeven – idem dito met het bewaren van data in een depot waar het niet altijd mogelijk is om alles te bewaren);
- selectie in depots kan niet de verantwoordelijkheid zijn van depotbeheerders. Selectie dient daarentegen te worden beschouwd als deel van het opgravingsproces en gebeurt door de specialist zelf in een specifiek daarvoor voorziene procedure na de analyse en rapportage.
- 'Hoe selecteren?' blijft de hamvraag. Welke criteria bepalen wat dient te worden geprospecteerd, opgegraven, gevrijwaard of beschermd?
- selectie binnen ruimtelijke ordening/planning kan enerzijds door middel van vaste criteria (cf. Vlaams-Brabant) maar kan anderzijds evenzeer met richtlijnen. Zo kunnen oppervlakte criteria gehanteerd worden in de dossieropvolging, wat in bepaalde contexten eerder nefast kan zijn (bijv. dorpskernen waar enkel inbreidingsprojecten en geen individuele percelen in aanmerking komen voor dossierbehandeling en dus belangrijke info tussen de mazen valt). Het toepassen van richtlijnen biedt meer mogelijkheden tot afwijken (gesteund op expert judgment)
- uit het Nederlands voorbeeld blijkt dat juridische verankering in de archeologie absoluut noodzakelijk is. Het werken volgens vaste procedures met de invoering van verschillende opgelegde stappen in het archeologisch proces (inventariserend, waardstellende

evaluatie, opgraving) leidt tot een beter beheer van ongekende zones. In Nederland blijkt ook het belang van bevoegdheid op lokaal niveau

- selectie staat in nauw verband met kwalitatief onderzoek. De kwaliteit van het onderzoek zal verhogen door (1) het invoeren van een *peer review* van opgravingsrapporten wat ook de onderzoeksmogelijkheden zal verhoven, (2) het opstellen van goede bestekken/PvE's en het toevoegen van onderzoeksvragen (evenwel zonder de procedure te verzwaren), (3) het opnemen van kwaliteitsgarantie als gunningscriterium.

Luc Van Impe sloot deze boeiende dag af met een kort slotwoord waarna Bart Cherretté als voorzitter van het FVA de posterprijs bekend maakte en iedereen uitnodigde voor de receptie aangeboden door de provincie Vlaams-Brabant.

Het FVA zal de traditie van deze contactdag voortzetten in de organisatie van het 'Archeologisch Forum 2010' in Brugge. Hopelijk zal er volgend jaar meer evenwicht zijn in de onderwerpen van de lezingen en vinden ook meer bedrijven hun weg naar dit medium om met onderzoeksresultaten naar buiten te treden. Tevens hoopt de organisatie op een ruime interesse van de erfgoedconsulenten die een centrale rol spelen in de uitvoering van het archeologisch onderzoek.

Het Forum Vlaamse Archeologie